

φάσις νὰ βιάσῃ τὸν ἵππον του εἰς πηδήματα τερατώδη, καθ' ἣν στιγμήν ὁ Ἀκακίας ἤθελε σκοπεύει. Ὁ δολοφόνος προσχώρησε μὲ μορφήν συνεσπασμένην ὑπὸ ἐκφραστικότητος ἀδυσωπότητος μίσους.

— Ἐπρεπε νὰ πληρώσω εἰς τὸν δεσπότην αὐτὸν τὸ χρέος τῆς τεθλασμένης ταύτης χειρὸς μου, λέγει· ἀλλ' ἀφοῦ ὁ Τερράλ ἀντικαθίστα αὐτὸν παρὰ τῇ Δόνα-Ἐλισάβετ, πρέπει νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ ἐπίσης καὶ παρὰ τῷ πτωχῷ δούλῳ Ἀκακίᾳ!

Ὁ δὲ Τερράλ δὲν εἶχε πλέον δύναμιν οὔτε μίαν νὰ προσφέρῃ λέξιν. Ἐσωσε τὴν Ἐλισάβετ διὰ νὰ ἴδῃ αὐτὴν πίπτουσαν ὑπὸ τὴν ἐκδίκησιν αὐτοῦ τοῦ ἀθλήου! ἡ ἰδέα αὕτη τὸν καθίστα μανιώδη.

Ἡ νεανίς ὑπεμειδία τότε ἐκ τῆς φρίκης καὶ κλίνουσα τὸ κατάψυχρον μέτωπόν της πρὸς τὸ οὐ τοῦ ἡμιδούλου.

— Ἰάκωβε, τῷ λέγει μετὰ φωνῆς σχεδὸν ἀνεπαισθήτου, μὴ φοβεῖσαι, διότι ἔχω εἰς τὴν χεῖρά μου ἓν ἐγγχειρίδιον τὸ ὁποῖον μ' ἔδωκεν ὁ Γοντράν.

Καὶ ἡ λεπτὴ χεὶρ της ἔσφιγγε τὴν λεπίδα τῆς μαχίρας, καθ' ἣν στιγμήν ὁ μαῦρος ἐσκόπει τὸν Τερράλ εἰς τὸ στήθος μετὰ μίσους ἀκαταβλήτου.

Ἀλλ' ἀμέσως εἰς λάθος ἐσύρισεν εἰς τὸν ἀέρα, ἐκ τοῦ ὅπου τοῦ δένδρου ὑφ' ὃ ἴστατο ὁ δούλος καὶ φθάσας περιστράφη ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς χειρὸς του περὶ τὴν χονδρὴν αὐτοῦ ὀσφύν. Κατὰ συνέπειαν ἡ βολὴ τοῦ πυροβόλου ἀπέτυχε, ἡ δὲ σφίρα ἀπώλετο εἰς τοὺς κλάδους μιᾶς ὄρου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν ἀνθρωπὸς τις ὄρμα κατὰ τοῦ οὐτιδανοῦ, πηδᾷ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων τοῦ ἵππου του, καὶ συλλαβὼν διὰ τῶν χειρῶν καὶ τοῦ σώματος τὸν Ἀκακίαν, τοῦ ἐτέφερε σφίγγιμον μηχανόν. Ἐπειτα πρὶν ἢ ὁ μέλαψ δυνήθῃ ν' ἀπαλλαγῇ, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰς τὸν ὁποῖον ἀναγνωρίζει τὸν δεσπότην του, τοῦ ἀπροσπᾷ τὸ πιστόλιον καὶ τῷ καταφέρει δι' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κτύπον τοσοῦτον σφοδρὸν ὥστε κατέπεσαν ὡς τις ὄγκος ἀδρανὴς καὶ καθημαγμένος, εἰς τὸ βάθος τῆς χαράδρας ἣτις περιεκύκλου τὸ δάσος.

Ἡ σκηνὴ αὕτη ὑπῆρξε ταχεῖς ὡς ἡ ἀστραπή. Ὁ δὲ εὐγενὴς προσῆλθεν εἰς τὴν σύζυγόν του.

— Ἐσώθης! ἐσώθης! τὸν ὑποδέχεται λέγουσα μετὰ συγκινήσεως καὶ ὁρμημάτων δακρυροούντων ἐκ χαρᾶς.

— Φιλτάτη μου, τῇ ἀπαντᾷ ὁ Γοντράν, πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι αἱ τίγρεις εἰσὶν ἀφρημέναι ὡς οἱ ἀκαδημαϊκοὶ τῶν ἐπιστημῶν. Ἐνησχολήθησαν τοσοῦτον ἐνθέρμως ὅπως καταφάγωσιν τοὺς ὑπτίους ἵππους μας, ὥστε προσιποῖνθησαν πιστεύω, ὅτι δὲν μ' εἶδον. Φαίνεται ὅτι δὲν εἶμαι ὀρεκτικὸν κομμάτι, ὥστε δὲν κατάρθωσα νὰ τὰς ἀποσπάσω ἐκ τῆς εὐωχίας των, διότι οὐδέμια κατεδέχθη νὰ μὲ διασχεδάσῃ διὰ τῆς συντροφίας της. Ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς των ταύτης, τὰς ἐγκάτελιπα ἄνευ τῆς ἐλαχίστης μνησικακίας

καὶ ὀλίγον ἐφρόντισα ν' ἀνανεώσω στενωτέρας σχέσεις μετ' αὐτῶν.

Ἀφοῦ δὲ δ. ἤλθον τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς δαίπνων ὡς οἱ μαρκέσιοι τῆς ἀντιβασιλείας, αὗται εἶχον ἀποχωρήσει πρὸς τὴν κατοικίαν των ἅμα τῇ αὐγῇ. Ὡφεληθεὶς ἐκ τῆς ἀπουσίας των, κατέβην ἐκ τοῦ δένδρου μου ὅπως ἀπομακρυνθῶ μετὰ ταχύτητος οὐραγγοῦτάνου τῆς μαγευτικῆς ἐκείνης θέσεως διευθυνόμενος πρὸς τὸ μέρος ὅπερ σὰς εἶδα ἀκολουθοῦντας. Ἰπάρχει Θεὸς διὰ τοὺς αὐθάδεις. Ἀπῆν-τσα μίαν τῶν ἡμιόνων μας ἣτις ἐκ φόβου εἶχε φύγει καὶ ἣτις μὲ ἐκόμισεν ἀβλαβῶς μέχρι τῆς στροφῆς τοῦ βράχου τούτου· ἐφθασα δὲ ἀκριβῶς καὶ καταλλήλως, ὅπερ δὲν εἶναι πλέον σύνηθες εἰς τοὺς συζύγους. Κερδίζω μάλιστα πλέον μὲν ἓνα ἵππον, ἔλαττον δὲ ἓνα μαῦρον.

Φωνὴ θρηνηδῆς ἐξερχομένη τῆς χαράδρας διέκοψε τὴν εὐφρῆ αὐτὴν ὁμιλίαν ἀκατανόητον διὰ τὸν Μεξικανὸν Τερράλ, ἀξιοθαύμαστον δὲ διὰ τὴν Γαλλίδα Ἐλισάβετ.

— Τελειώσατέ με, δι' εὐσπαλγχνίαν! ἔκραζεν ὁ Ἀκακίας.

— Ἄς τῷ κάμωμεν τὴν χάριν ταύτην, λέγει συγκινηθεὶς ὁ Τερράλ.

— Ὀχι! ἀπαντᾷ ξηρῶς ὁ Κ. Φαβιέρ· ἔχει εἰσέτι ἐλπίδα ζωῆς δύο ἢ τριῶν ὥρων. Πρέπει νὰ τῷ ἀφήσωμεν ἡσυχίαν ὅπως ἀκούσῃ τὰς τίγρεις νὰ προσκαλῶνται ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν εὐωχίαν τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὁ Ἀμφιτρώων, ἀλλὰ καὶ τῆς ὁποίας δὲν ἐπίστευε ὅτι θὰ ὑποστῇ αὐτὸς τὰ ἔξοδα.

— Ἔσο λοιπὸν κατηραμένος! ἀνακράζει ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ δδούλου. Τὸ ἄγιον πνεῦμα θέλει μὲ ἐκδικήσῃ διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην σκληρότητά σου. Σὺ δὲν θέλεις ἐξέλθῃς τῆς ἐρήμου ταύτης. Τὰ ὅσα σου θέλουν λευκανθῇ ἐπὶ τῶν ἄμμων τοῦ Ἀρίσπεως.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ

(Συνέχεια ὅρα φυλ. 32.)

Πολλάκις εἰς τὴν σειρὰν τῶν Ἄνδεων τῆς νοτίου Ἀμερικῆς παρατείνονται οἱ σεισμοὶ ἐπὶ πολ-λὰς ἡμέρας ἀδιάλειπτοι. Σεισμοὶ δὲ ἀνὰ πᾶσαν ὥραν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας διαρκούντες συμβαίνουσιν εἰς χάφας ἀπομεμακρυσμένας παντὸς ἐνεργοῦ ἡφαιστείου, ἣτοι· ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ πρानοῦς τοῦ ὄρους Σενίς, εἰς Φενεστρέλλην καὶ Πιγνερὸλ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1808· κατὰ πᾶς ἡνωμένης πολιτείας τῆς βορείου Ἀμερικῆς μετὰξὺ νέας Μαδρίτης καὶ Λιτλεπρερὺ (Littleprairie) κατὰ τὸ ἀρκτικὸν μέρος τοῦ Κιγκιννάτου τὸν Δεκέμβριον

τοῦ 1811 καὶ καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα τοῦ 1812, ἐπὶ τῆς σατραπείας τέλος τοῦ Ἀλὲπ παρὰ τοὺς μῆνας Αὐγούστου καὶ Σεπτέμβριον τοῦ 1822. Ὁ λαὸς ἔχει ἐν γένει ὅλως περιωρισμένας γνώσεις περὶ τῶν μεγάλων τῆς φύσεως φαινομένων ἀποδιδόν αὐτὰ πάντοτε εἰς τοπικὰς αἰτίας καὶ φοβούμενος, ὅσκις πικρατείνονται ἐπὶ πολὺ αἱ κλονήσεις, μόρφωσιν ἡφιστείου φόβος σπανιώτατα πραγματοποιούμενος. Τοιαύτη τις ὁμως ἦτο ἡ γένεσις τοῦ ἡφιστείου Ἰορούλλου ὅπερ, μετὰ 90 ἡμερῶν κλονήσεις καὶ υπογείους βροντάς, ἐξήρθη αἴφνης ἐν μέσῳ τῆς πεδιάδος· μέχρι 510 μέτρων (τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1759).

Εάν τις εἶχε ταυτόχρονον γινῶσιν τῆς καταστάσεως τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς, πιθανώτατ' ἂν ἐπέθετο ὅτι ἀκαταπαύστως ταρασσονται μέρη τινὰ αὐτῆς ὑπὸ σεισμῶν καὶ ὅτι ἀδιαλείπτως αὕτη ὑπόκειται εἰς τὴν τῶν ἐσωτέρω ἀντίδρασιν. Τὸ συχνὸν καὶ γενικὸν τοῦ φαινομένου τούτου, ἀποτελεσμα ἀναμφιδόλως τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας καὶ τῆς ἀναλελυμένης τῶν ἐσωτερικῶν στρωμάτων καταστάσεως, καταδηλοῖ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ συμβαίνει. Διὰ τοῦτο ἡσθάνθησαν σεισμοὶ καὶ ἐπὶ τῶν τόπων εὐκινήτων τῆς Ὀλλανδίας προχωμάτων κατὰ τὴν Μιδδελβούργην καὶ Φλεσσίγγην. Προάγονται ἐν τῷ γρανίτῃ ὡς καὶ ἐν τῷ στυλποσχίστῳ (micas chiste), ἐν τῷ τιτανολίθῳ ὡς καὶ ἐν τῷ ἀμμίτῃ, ἐν τῷ τραχύτῃ ὡς καὶ ἐν τῷ ἀμυγαλίτῃ. Ἐπὶ τῆς διαδόσεως τοῦ σειμοῦ ἢ τῶν κλονητικῶν κυμάτων ἐπιρροὴν ἔχει ἡ μηχανικὴ μόνον ὑφή, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ χημικὴ τῶν πετρωμάτων σύστασις. Τὰ κύματα ταῦτα, ὅταν ἀκολουθῶσι πικράλιαν τινὰ ἢ ὅταν κινῶνται παρὰ πόδας καὶ κατὰ τὴν διεύθυνσιν σειρᾶς τινος ὁρέων, φαίνονται διακοπτόμενα ἐνίοτε εἰς τινὰ μέρη, καὶ τοῦτο ἀπ' αἰώνων καὶ ὅμως ἡ κλονήσις δὲν ἔπαυσε· διαδίδεται εἰς τὰ ἔνδον τῆς γῆς οὐδέποτε ταρασσουσα τὰ σημεῖα ἐκεῖνα τῆς ἐπιφανείας. Οἱ Περουβιανοὶ λέγουσι περὶ τῶν ἀνωτέρων αὐτῶν στρωμάτων σειομένων « ὅτι σχηματίζουν γέφυραν » Ἐπειδὴ αἱ σειραὶ τῶν ὁρέων ἐξήρθησαν ὡς φαίνεται ἐπὶ πετρωμάτων διακοπτόντων ἐπὶ πολὺ τὰς μεταλλικὰς φλέβας, διὰ τοῦτο αἱ παρειαὶ τῶν ῥωγμῶν τούτων πιθανῶς ἐυκολύνουσι τὴν διάδοσιν τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν κινουμένων κυμάτων· καὶ ὅμως ἐνίοτε τὰ κλονητικὰ κύματα διαδίδονται πρὸς τὴν διεύθυνσιν πολλῶν παραλλήλων σειρῶν· τοιοῦτοτρόπως διαπερῶσι σύναμα τὴν Κορδιλλέρην τοῦ παραλίου τῆς Βενεζουήλας καὶ τὴν Σιέρρα-Παρίμε. Κατὰ τὴν Ἀσίαν διεδόθησαν οἱ σεισμοὶ (22 Ἰαν. 1832) ἀπὸ τῆς Λαχώρας καὶ τῶν ποδῶν τῶν Ἰμαλῶν διὰ μέσου τῆς σειρᾶς τοῦ Ἰνδοῦ-Χο μέχρι τῆς Βαδακοχάν, μέχρι τοῦ ἀνωτέρου Ὄζου, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Βοχάρας. Πολλάκις δὲ οἱ κλονητικοὶ κύκλοι βαθμυδὸν καταλαμβάνουσι μεγαλειτέραν ἔκτασιν· ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο σεισμός τις σφοδρότερος τῶν προτέρων. Ἀπὸ τῆς καταστροφῆς

τῆς Κουμάνα (14 Σεπτ. 1797) καὶ μόνον ἔκτοτε αἰσθάνεται εἰς τὰ ἐκ στυλποσχίστου πετρώματα αὐτῆς ἡ νησοειδὴς Μανικαρέ (Maniquarez), κειμένη κατέναντι τῶν τιτανολιθικῶν λόφων τῆς ἡπείρου, πάσας τὰς κλονήσεις τῆς μεσημβρινῆς παραλίας. Οἱ σεισμοὶ οἱ ἀπὸ τοῦ 1811—1813 ἀδιαλείπτως σχεδὸν καταταράζαντες τὰς κοιλάδας τοῦ Μισισσιπι, τοῦ Ἀρκάνσας καὶ τοῦ Ὀχίου ἐξετείνοντο πρὸς ἄρκτον μετ' ἐκπληκτικῆς ταχύτητος· εἰς τὴν κατεστρέφοντο διαδοχικῶς ὑπόγεια κωλύματα καὶ οὕτω, ἀνοιγομένη· τῆς ὁδοῦ, διαδίδεται ἀκωλύτως ὁ ἐκάστοτε παραγόμενος κυματισμός.

Ἄν καὶ κατὰ πρῶτον τὰ ἀποτελέσματα τῶν σεισμῶν φαίνονται ὅλως δυναμικὰ, διὰ τῆς σπουδῆς ὅμως τῶν γνωστοτάτων γεγονότων ἀναγκάζεται ἀμέσως, ὅτι οἱ σεισμοὶ οὐ μόνον ἐξάγρουσι ὅλας χώρας τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν ἐπιπέδου, ὡς τὴν παραλίαν τοῦ Χιλί, Νοεμβρίῳ 1822, καὶ τὴν Οὐλλαν-Βουνδ κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1819, ὅτε ἐσείσθη ἡ Κοῦθ, ἀλλὰ καὶ παράγουσιν ἐκρήξεις θερμοῦ ὕδατος (ἐν Κατάνῃ 1818) ὑδατίνων ἀτμῶν (ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Μισισσιπι παρὰ τῇ νέᾳ Μαδρίτη, 1812) δυσωδῶν ἀναθυμιάσεων, καταστρεπτικωτάτων διὰ τὰ ἐπὶ τῶν Ἄνδεων βόσκοντα ποίμνια, ἰλύος, μελάνων καπνῶν, τέλος καὶ φλογὸς (ἐν Μισισιῇ, 1783, καὶ ἐν Κουμάνᾳ 1797). Διαρκούντος τοῦ μεγάλου σειμοῦ τοῦ καταστρέψαντος, τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1755, τὴν Λισαβῶνα, ἐφάνθησαν φλόγες καὶ στήλη καπνοῦ ἀνερχόμεναι, πλησίον τῆς πόλεως ἐκ χαράδρας σχηματισθείσης ἐν τῷ βράχῳ Ἀλβίδρας· ὁ δὲ καπνὸς ἐπυκνοῦτο κατὰ λόγον τῆς ἰσχύος τῶν υπογείων κρότων. Κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ριοβιάμβας οὐδεμία μὲν ἐκρήξις συνέβη καὶ τοὶ πολλοὶ ἡφιστείων ὁρέων παρακειμένων, ἐξήρχοντο ὅμως τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς πολυάριθμοι κωνικαὶ ἐξοχαί, ἀποτελούμεναι ἐκ τινος ὕλης καλουμένης μόυα (moya) ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, καὶ οὐσης μοναδικοῦ θεάματος ἐξ ἄνθρακος, κρυστάλλων, αὐγίτου καὶ ἐκ πυριτωδῶν κελυφῶν ἐγγεωματικῶν ζωφῶν. Ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Μαγδαληνοῦ κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Νέας-Γρενάδας (16 Νοεμβρίου 1827) ἐξῆλθε τῶν χραδρῶν μεγίστη ποσότης ἀνθρακικοῦ ὀξέως πνίξασα πληθύν ὄψεων, μυῶν καὶ ἐτέρων ἐν σπηλαίοις δαιτωμένων ζώων. Σφοδροὶ δὲ τέλος σεισμοὶ ἐπέπεσαν ἐν Περουβίᾳ καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Κίτο αἰφνιδίως μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας καὶ ἐπετάχονον τὴν ἐνέστασιν τῆς βροχερᾶς ἐποχῆς. Οὐδεὶς γινώσκει, ἂν τὰ φαινόμενα ταῦτα ὡς ἀποτελέσματα τῶν ἀτμῶν τῶν ἐξεληθόντων τῶν σπλάγγων τῆς γῆς καὶ ἀναμιγνόντων τῇ ἀτμοσφαιρᾷ, ἢ διαταράξῃς τινος τῆς ἡλεκτρικῆς καταστάσεως τῶν ἀερίων στρωμάτων ἕνεκα τῶν κλονήσεων. Εἰς τὰς μεταξὺ τῶν τροπικῶν χώρας τῆς Ἀμερικῆς, καθ' ἃς οὐδεμία πολλὰκις σταγὼν βροχῆς πίπτει ἐν διαστήματι δέκα μηνῶν, θεωροῦσιν οἱ ἐγχώριοι τοὺς συχνάκις συμβαίνοντας σεισμοὺς ἄνευ βλάβης τῶν καλαμίνων

αὐτῶν καλυθῶν, ὡς αἰσίους προδρόμους γονίμων βροχῶν.

Ἡ κοινὴ αἰτία τῶν περιγραφέντων φαινομένων κεῖται εἰσέτι ἐν τῇ σκοτίᾳ. Ἀναμφιβόλως πᾶσαι αἱ ταράττουσαι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς κλονήσεις, ἀπὸ τῶν ἐκπληκτικωτάτων ἐκρήξεων μέχρι τῶν ἀσθενῶν καὶ ὅλων ἀκινδύνων δονήσεων, τῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διαρκεσασῶν ἐν Σακκίᾳ τῆς Σικελίας, πρὸ τῆς ἐξάρσεως, τῆς ἡφαιστείου νήσου, Ἰουλίας, εἰσὶν ἀποτελέσματα τῆς ἐν τοῖς ἔνδον τῆς γῆς ἀντιδράσεως ἀτμῶν ὑποκειμένων εἰς ὑπερμεγέθη πίεσιν· προφανῶς ἡ παράγουσα καὶ ἀναπτύσσουσα τὰς καταστρεπτικὰς ταύτας δυνάμεις ἐστὶν καίτοι ὑπὸ τὸν φλοιὸν τῆς γῆς. Ἀλλ' ἐν ποίᾳ βαθύτητι; Ἄγνωστον, ὡς ἐστὶν ἄγνωστος καὶ ἡ χημικὴ φύσις τῶν ἀτμῶν τούτων τῶν τοσοῦτον πεπιεσμένων. Ὅτε εὐρισκόμεν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ Βεσουβίου, ἢ ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ ὕψους ὡς πύργος ὑπὲρ τὸν κρατῆρα τοῦ Πιλιγγου, ἠσθινομένην τὰς κλονήσεις τακτικῶς 20—30 δευτέρα πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῶν ἀτμῶν ἢ τῶν ἀναελυμένων ὕλων· ὅσω βραδύτεραι συνδύαινεν, ἐπὶ τοσοῦτον αἱ κλονήσεις ἐγίνοντο σφοδρότεραι ἕνεκα τῆς μείζονος τῶν ἀτμῶν συσσωρεύσεως. Ἐπὶ τῆς ἀπλουσιότητος ταύτης; παρατηρήσεως, βεβαιουμένης ὑπὸ τῆς πείρας πάντων τῶν περιηγητῶν, στηρίζεται ἡ γενικὴ τοῦ φαινομένου ἐξήγησις. Τὰ ἐνεργὰ ἡφαιστεῖα εἰσὶν ὡς ἀσφαιστικαὶ τινες διελκιδες διὰ τὰς γείτονας χώρας· διὰ τοῦτο ἀποτυφλούμενου τοῦ ἡφαιστείου καὶ διακοπτομένης οὕτω τῆς τῶν ἔσω μετὰ τῆς ἀτμοσφαίρας συγκοινωνίας, αὐξάνει ὁ κίνδυνος καὶ αἱ ἐγγὺς χώραι ἐπαπειλοῦνται ὑπὸ προσεχῶν σεισμῶν. Ἀλλ' ὅμως οἱ σφοδρότατοι τῶν σεισμῶν ἐν γένει συμβαίνουσι μακρὰν τῶν ἐνεργῶν ἡφαιστείων, ὡς οἱ κατεργαζόμεναι τὴν Λισαβώαν, τὴν Καραϊκὴν τὴν Αἰμῶν τὴν Καχεμπίρην καὶ πολυαριθμούς ἄλλας πόλεις ἐν Κалаβρία, Συρία καὶ ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Ὡς τὰ ἡφαιστεῖα ἀποτυφλούμενα καὶ ἐπιδρῶντα διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους προκαλοῦσι τοὺς σεισμούς, οὕτω καὶ οἱ σεισμοὶ ἀντιδρῶσιν ἐπίσης ἐπὶ τῶν ἡφαιστείων φαινομένων. Αἱ χαράδραι συνελοῦσι πρὸς τὴν μόρρωσιν κρατῆρων διότι εὐκολύνουσι τὰς ἐντὸς τῶν κρατῆρων χημικὰς ἀντιδράσεις ὡς παραγομένας διὰ τῆς συναφείας τοῦ αέρος. Στήλη τις καπνοῦ ἥτις ἐξήρχετο τοῦ ἡφαιστείου Πάστο ἐν τῇ νοτίῳ Ἀμερικῇ ἠφανίσθη αἰφνιδίως κατὰ τὸν μέγαν τῆς Ριοθάμβας σεισμὸν καὶ τοι τοῦ ἡφαιστείου 36 μυριάμετρα νοτιώτερον τῆς Ριοθάμβας κειμένου. Σεισμοὶ δὲ κατατάρασσοντες τὴν Συρίαν ἄπασαν, τὰς Κυκλάδας καὶ τὴν Εὐβοίαν ἔπαυσαν ἐξαίφνης, ἐνῶ χύμαρροι διαπύρων ὕλων ἀνέθρασκον εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Χαλκίδος. Ἀναφέρων τὸ γεγονός τοῦτο ὁ Στράβων προσεπιφέρει ὅτι, ἀφότου ἡ Αἴτνα ἤρχισεν ἐξεμοῦσα, πῦρ, ὕδωρ καὶ πηλὸν διάπυρον, ἢ παραλία ἤττον ὑπόκειται εἰς σεισμούς· παρ' ὅτι πρὸ τῆς διαχωρήσεως τῆς Σικελίας καὶ τῆς

Εὐτέρ. Τόμ. Ζ'. φυλ 33)

κάτω Ἰταλίας ἦσαν κεκλεισμένοι πᾶσαι αἱ αὐτῆς διέξοδοι ».

Ὡς εἶδομεν λοιπὸν ἡ ἡφαιστεῖος δύναμις παρεμβαίνει μετὰ τῶν σεισμῶν· ἀλλ' ἡ δύναμις αὕτη πανταχοῦ διαδεδομένη ὡς καὶ ἡ ἐγγείος τοῦ πλανήτου θερμότης, σπανίως καὶ μόνον ἐπὶ ἀπομεμονωμένων τινῶν μερῶν ἀποτελεῖ ἐκρήξεις. Οἱ ἀναελυμένοι ὄγκοι τοῦ βασάλτου τοῦ μελαφύρου καὶ τοῦ πρασινολίθου (melaphyre, grunstein): οἱ ἐκ τῶν ἐνδοτέρω ἀνερχόμενοι, πληροῦσι βαθμηδὸν τὰς χαράδρας καὶ τέλος ἀποφράττουσι πάσας τῶν ἀτμῶν τὰς διέξόδους. Τότε οἱ ἀτμοὶ συσσωρεύονται, αὐξάνει ἡ αὐτῶν ἐλαστικότης καὶ ἀντιδρῶσι πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν φλοιὸν τριχῶς· δονοῦσιν ἀπλῶς τὸ ἔδαφος, ἐξαίρουσιν αὐτὸ βιαίως ἢ τέλος ἐπιφέρουσι βραδυτάτας ἐξάρσεις καὶ μόλις μετὰ μακρότατον χρόνον ἐπισιθητάς· τοιαύτη τις κατὰ πρῶτον παρετηρήθη ἐπὶ ἐκτεταμένου τῆς Σουηδίας μέρους.

Ὁρεῖλαι τέλος, πρὶν ἀφήσω τὸ μέγα τοῦτο φαινόμενον, οὐ τινας ἐξήτασα μᾶλλον τὰς πρὸς τὴν φυσικὴν τῆς γῆς σχέσεις ἢ τὰς λεπτομερείας, νὰ ὑποδείξω τὸ αἷτιον τῆς μεγίστης καὶ ὅλως ἰδίως ἐντυπώσεως, ἣν λαμβάνομεν αἰσθανόμενοι κατὰ πρῶτην φοράν σεισμὸν καὶ ἂν μὴ συνοδεύηται ὑπὸ ὑπογείου τινὸς κρότου. Ἡ ἐντύπωσις αὕτη νομίζω, προέρχεται οὐχὶ ἐκ τῆς ταυτοχρόνου ἀναμνήσεως πασῶν τῶν εἰκόνων τῆς καταστροφῆς τῶν ὑπὸ τῆς ἱστορίας διατηρηθεισῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς αἰφνιδίου ἀπωλείας τῆς ἐνδομύχου ἡμῶν ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν σταθερότητα τοῦ ἐδάφους. Πᾶσαι αἱ αἰσθήσεις ἐνίσχυσαν τὴν πεποιθήσιν ἡμῶν ταύτην. Τρέμει τὸ ἔδαφος; ἡ στιγμή αὕτη ἀρκεῖ ὅπως κατατρέψῃ τὴν πείραν ὅλης τῆς ζωῆς. Δύναμις ἄγνωστος αἶφνης ἀνακαλύπτεται· ἡ συχία τῆς φύσεως ἦτον ἀπάτη καὶ αἰσθανόμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς βιαίως ἐρριμμένους ἐντὸς χάους καταστρεπτικῶν δυνάμεων. Τότε πᾶς θόρυβος, πᾶσα πνοὴ αέρος ἐγείρει τὴν περιέργειαν· πρὸ πάντων δυσπιστεῖ τις πρὸς τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ βαδίζει. Καὶ τὰ ζῶα αἰσθάνονται τὴν ἀγωνίαν ταύτην, ἰδίως οἱ χοῖροι καὶ κύνες· οἱ κροκοδείλιοι δὲ τοῦ Ὁρενόκου συνήθως ἀφώνοι ὡς αἱ μικρόταται τῶν σκυρῶν, φεύγουσι τὴν κλονουμένην τοῦ παταμοῦ κοίτην καὶ τρέχουσι μυκώμενοι πρὸς τὸ δάσος.

Ὁ σεισμὸς ἐστὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον κίνδυνος ἀόριστος· μὲν, παντοῦ ὅμως ἀπειλητικός. Ἀπομακρύνεται μὲν τις ἐκ τοῦ ἡφαιστείου, ἀποφεύγει τοὺς χυμάρρους τῆς λάβας, ἀλλ' ὅταν τρέμῃ ἡ γῆ, ποῦ καταφυγή; Πάντοθι νομίζει τις, ὅτι βαδίζει ἐπὶ ἐστίας καταστροφῆς. Εὐτυχῶς τὰ ἐλατήρια τῆς ψυχῆς φέρον δύνανται νὰ μένωσιν ἐπὶ πολὺ οὕτω τεταμένα καὶ οἱ κατοικοῦντες χώρας ἀσθενῶς καὶ κατὰ βραχέα διαλείματα συμφέμεναι μόλις αἰσθάνονται εἰδός τι φόβου. Ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου ὁ οὐρανὸς ἐστὶν αἰετοπε καθαρός, ἀγνοοῦσιν ἐκεῖ τὴν χάλαζαν, τὰς θυέλλας, τὰς τρομε-

ράς τοῦ κεραυνοῦ ἐκρήξεις· τὴν βροντὴν τῶν νεφῶν ἀντικαθιστᾷ ἡ ὑπόγειος θρονιὴ ἡ συνοδουσα τοὺς σεισμούς.

Εἰς δὲ τὴν Αἴμαν διὰ τὴν μεγάλην ἑξιν καὶ διὰ τὴν γενικῶς διαδεδομένην ἰδέαν, ὅτι ἐν διαστηματι ἐνὸς αἰῶνος μόλις δύο ἢ τρεῖς καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ συμβαίνουν, θεωροῦσιν οἱ κάτοικοι τοὺς σεισμούς ὡς ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ τὴν πτώσιν τῆς χαλάζης.

Αλ.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΤΑΣΣΟΥ

(Συνέχεια, ὅρα φυλλάδιον 32).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

‘Ο θρίαμβος.

Ὁ δὲ γέρον ὑπρέτης, ὁ παραλαβὼν τὸν Τάσσον, ἐτέλεσεν ἀξίως τὴν ἐντολὴν τοῦ Μονταίν καὶ τοῦ Ρούβενς· χάρις εἰς τὸ ἐσπευσμένον τῆς πορείας ἔφθασεν εἰς Μάντουαν, μίαν ἡμέραν πρὸ αὐτῶν, οὐδὲ παρμείλησε διὰ τοῦτο νὰ περιποιηθῇ δεόντως τὸν πάσχοντα. Ὁ δὲ ἀτυχὴς Τάσσος, ἀφ’ ἧς ἔμαθε τὸν θάνατον τῆς Ἑλεονώρας, διετέλει ἐν ἀθυμίᾳ ἀφρημένη, καὶ δὲν ἔλεγε λέξιν, οὐδὲ ἤγειρε τοὺς ὀφθαλμούς, μηδὲν προσέχων εἰς τὰ περὶ αὐτόν. Οὕτω λοιπὸν ἔφθασεν εἰς Μάντουαν· κατοικῶν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ρούβενς καὶ περικυκλούμενος ὑπὸ φιλοφρονήσεων καὶ ἐπιμελειῶν, ἐφαίνεται ὅτι δὲν ἐνόει οὐδὲ τῆς μοίρας του τὴν μεταβολήν. Ὁ δὲ Ρούβενς καὶ ὁ Μονταίν, ἅμα ἐξεληθόντες τῆς ἀμάξης, ἐσπευσαν πρὸς αὐτόν, οὕτως ἐδιακείμενον. Καὶ εἰς μάτην ὁ Παῦλος—Πέτρος, ζητῶν νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν μνήμην του, ἐδείκνυν αὐτῷ τὸ ἀργυροῦν ἐγκόλπιον τῆς Παναγίας, εἰς μάτην προσέφερε καὶ τῆς Ἑλεονώρας αὐτῆς τὸ ὄνομα, οὐδὲν μέσον ἡδύνατο νὰ ἀναφέρῃ τὴν καταβεβλημένην ψυχὴν του. Οὐδὲ ἀπεποιεῖτο τὰς περιπαθεῖς φιλοφρονήσεις, ἀλλ’ ἀρίνετο ὡσεὶ βρέφος τι ἀσθενὲς, οὕτινος ὁ πυρετὸς ἀφῆρει τὴν ζωηρότητα.

Ὁ δὲ δούξ τῆς Μαντούης, μαθὼν ὅτι ὁ Τάσσος, σωθεὶς ὑπὸ τοῦ Ρούβενς, ἔφθασεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ, ἐνέκρινε δημοσίᾳ τὸν τρόπον τοῦ νεανίου πρέσβεως, καὶ ἐπικινέσας αὐτόν, ἐνώπιον τῆς αὐλῆς, τῷ ἐξέφρασεν ἐπισήμως τὴν εὐχαρίστησίν του. Οὐδὲ ἠρέσθη ταῦτα ποιῶν, ἀλλ’ ἐπορεύθη εἰς τὸν Τάσσον ἵνα τῷ ἀναγγείλῃ τὴν προστασίαν του, φιλοφρονῶν καὶ κολακεύων αὐτόν, ἵνα τὸν ἀναγκάσῃ νὰ διατρίψῃ τὸ λοιπὸν εἰς Μάντουαν, ἀλλ’ ἰδὼν τὸν εὐφρέστερον τῆς Ἰταλίας ποιητὴν, οὕτως ἀλγεινῶς πάσχοντα κατὰ τὴν ὑγίαν καὶ τὸ πνεῦμα, δὲν ἡδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του· καὶ ὅμως οὔτε ἡ παρουσία αὐτοῦ οὔτε ἡ φωνὴ καὶ οἱ τρόποι οἱ περιπαθεῖς, κατάρθωσαν νὰ συγ-

κινήσωσι τὸν δυστυχῆ παράφρονα ! Οἱ δὲ ἱατροὶ ἐκήρυξαν, ὅτι παρατεινομένης τῆς φοβερᾶς αὐτοῦ καταστάσεως, ἐκινδύνευε καὶ τὸ λογικὸν καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Τορκβάτου Τάσσου, ἀνάγκη δὲ πᾶσα νὰ ἐξαχθῇ ὅσον τάχος ἐκ τοῦ ἀπαισίου τούτου ληθάργου. Καὶ ὁ Ρούβενς, σκεφθεὶς μικρὸν, εἶπεν ὅτι εὔρε τὸν τρόπον τοῦ νὰ συγκινήσῃ τὸ πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ, καὶ ἐπορεύθη μόνος μετὰ τοῦ Μονταίν εἰς τὸ ἐργοστάσιόν του, ἵνα ἐτοιμάσῃ τὸ σχέδιόν του.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ, ὁ δούξ τῆς Μαντούης καὶ οἱ αὐλικοὶ μεγιστᾶνες, ἀπῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ρούβενς, ἀνυπόμονοι νὰ μάθωσι τὸ σχέδιόν του καὶ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡθροισμένοι λοιπὸν εἰς τὴν αἴθουσαν, παρὰ τὸν θάλαμον ταῦ Τάσσου κειμένην, ἤκουσαν κατ’ ἀρχὰς μὲν μελαγχολικὴν τινα μελωδίαν, παιζομένην ἀναμφιβόλως διὰ τὴν συγκίνησιν τοῦ ἀσθενοῦς, μετ’ ὀλίγον δὲ τὴν ὀξυτάτην κραυγὴν του, ἥτις ἀντήχησεν εἰς τῶν ἀπαθεστέρων τὰς καρδίας.

— Ἑλεονώρα, ἐκραύγασεν ὁ ταλαίπωρος, Ἑλεονώρα ! Σὺ μὲ καλεῖς, σὺ μοὶ δεικνύεις τὸν οὐρανὸν καὶ μὲ περιμένεις. Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ ! ὦ ! ἔλθε νὰ συντρίψῃς τὴν ἄργιλον ἥτις μὲ προσκολλᾷ εἰς τὴν κοιλάδα τῶν θλίψεων· λάβε με εἰς τὸν οὐρανόν, Ἑλεονώρα !

— Ἐσώθῃ ! εἶπε, ταπεινῇ φωνῇ, εἰς τῶν ἱατρῶν. Ὁ κύριος Ρούβενς κατώθωσε διὰ μιᾶς εἰκόνος αὐτοῦ, ὅτι δὲν ἡδύνατο ἡ ἐπιστήμη μας.

Καὶ ἔνευσεν ὅτι πάντες ἡδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ πάσχοντος. Ὁ δὲ Βικέντιος Γονζάλης καὶ οἱ τῆς θεραπείας αὐτοῦ μεγιστᾶνες, μετέσχον τοῦ ἐνθουσιώδους θαυμασμοῦ τοῦ Τάσσου ἐνώπιον τῆς μεγάλης ἐθόνας, ἣν ὁ Ρούβενς, σχεδιάσας ἐκ τοῦ προχείρου τὴν μορφήν τῆς Ἑλεονώρας, ἔθηκεν ἀντικρὺ τῶν διαυγῶν ἀκτίνων τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, ἐνώπιον τῆς κλίνης τοῦ Τάσσου. Ἡ δὲ εἰκὼν, οὕτως ἐ φωτιζομένη, παρίστα οὐράνιον τι καὶ ὑπεράνθρωπον ἀπεικόνισμα, τὴν μορφήν τῆς Ἑλεονώρας, κυκλουμένης ὑπὸ τῆς δόξης τῶν ἁγίων, ἀναφερομένης ὑπὸ Ἀγγέλων εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ δεικνυούσης αὐτοὺς διὰ τοῦ δακτύλου. Τοῦ σχεδιαγραφήματος τούτου ὠφελήεις ὁ Ρούβενς, ἔγραψε βραδύτερον, ἐν τῶν ἀριστουργημάτων αὐτοῦ, τὴν *Ἀνάληψιν τῆς Θεοτόκου*.

Καὶ κατ’ ἀρχὰς μὲν ὁ Τάσσος ὑπέλαβε τὴν εἰκόνα ὡς θεῖαν τινα ὄπτασιαν, ἀλλ’ ὁ Ρούβενς, κατωρθώσας νὰ ζωογονήσῃ, διὰ τῆς πλάνης ταύτης, τὸ λογικὸν τοῦ πάσχοντος, ἐσπευσε νὰ ταραξῇ καὶ νὰ σαλεύσῃ τὴν εἰκόνα, θέλων οὕτω νὰ σώσῃ τοῦ ποιητοῦ τὴν φαντασίαν ἀπὸ ἐκστασιν χείρονα καὶ αὐτῆς τῆς ἀπαθείας του. Οὐδὲ ἐδίστασε νὰ ἐπιδειχθῇ εἰς αὐτόν.

— Ἀγαπᾷτε Τορκβάτε, τῷ εἶπε, σὺ εἶσαι ἐλεύθερος καὶ μέσῳ φίλων, οἵτινες ποθοῦν τὴν ἐπικούφισιν τῆς οἰδύνης σου καὶ τὴν λήθην τῶν κακοπραγμάτων, ὅσας ἀναξίως ὑπέστης. Ἠθέλησα νὰ γράψω τὴν εἰκόνα τῆς ἁγίας, ἥτις σὲ περιμένει εἰς